

וירא (141)

ויצא אברהם (יח. כג)

מצאנו גישה למלחמה לפיוס ולתפילה, ולכל אלה נכנס אברהם לדבר קשות, לפיוס ולתפילה (רש"י) הנה מוזכרים כאן שלושה אופני תפילה, ואחד מהם: מלחמה, והיינו פגיעה. תפילה שהיא מלחמה, אין צורתה רק לדבר קשות, אלא כמו מלחמה שצורתה הכללית היא ריכוז כל הכוחות כולם כדי לכבוש עמדה מסוימת. שכן, במלחמה יש מטרה ברורה, ואי אפשר לכבוש מטרה זו על ידי זריקת חיצים לכל עבר בלי להבחין היכן המקום שצריך לכבושו, אלא מרכזים את כל כח הלחימה למטרה ועל ידי ריכוז הכח כובשים המטרה הנרצית. וכן הוא אופן זה של תפילה, ריכוז כל כוחות האדם על דבר מסויים שרוצה להשיגו, עד שישגי מטרתו שתתקבל תפילתו ויענה. וזה הלכה למעשה ועצה נוראה לאדם, וכן עשו יהודים בכל הדורות, שכאשר רצה יהודי להשיג ענין מסויים, עשה "מבצע" של תפילה, מה שנקרא בפי העם 'להפוך עולמות', להרבות בתפילות הרבה, וכולם בכיוון הענין הצריך להשיגו, והא סוג תפילה מיוחד.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון על התורה"

הנה נא העיר הזאת קרבה לנוס שמה והוא מצער (יט. כ)

במה היה גדול כוחו של לוט, שהועילה בקשתו מן המלאך שלא להפוך את עיר צוער, אף שאברהם אבינו הרבה להתפלל על הצלת סדום, ולא הועילו בקשותיו. אמר במדרש (ב"ר נא.) כי לוט, על ידי שכיבד את המלאך נשא לו פנים. אף כי כחה של תפילת אברהם אבינו לא הועילה בזה, אף על פי כן לוט פעל זאת ע"י החסד שעשה עם המלאכים. נפלא הדבר, כי כחה על מדת הכרת הטובה, שהיו המלאכים מחוייבים ללוט, זה היה מחייב את המלאכים לעשות לו את רצונו, אף במקום שלא הועילה כח תפילת אברהם אבינו. זה כוחה של הכרת הטוב.

רב רובין בספרו "טללי אורות"

בלי תפילה לא שייך להשיג שום דבר

ויתפלל אברהם אל האלוקים ויפא אלוקים את אבימלך (כ. יז)

כשלקח אבימלך מלך פלשתים את שרה, אמר לו הקב"ה בחלום לילה: "הנך מת". ענה לו אבימלך: "בתם לבבי ובנקיון כפי עשיתי זאת". התורה מספרת לנו שהקב"ה הסכים עמו. ומ"מ אמר לו: "ועתה השב את אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך", משמע שאלולי התפלל עבורו אברהם לא היה אבימלך מתרפא בשום אופן. והדברים טעונים ביאור, הרי הקב"ה בעצמו אמר לו שהוא נקי מחטא, וגם השיב את שרי, ממילא בטלה כל

סבת החולי ומדוע צריך להתפלל בכדי שיבריא, הלא דבר הוא? אלא אמר הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: חז"ל גילו לנו כאן יסוד גדול, שהתפילה אינה רק כוח ואפשרות שנתן הקב"ה להשיג על ידה את רצונות האדם, אלא כוח שהקב"ה ברא שבלעדיו לא שייך להשלים ולשנות שום דבר בבריאה, אין שום כוח בעולם לעשות פעולה בלי תפילה. לכן באבימלך, למרות שהסיבה לחולי כבר לא קיימת, היות שכבר נחלה ונזקק לרפואה, לא שייך שירפא בלי תפילה.

ספר "לתתן עליון"

שנות יסורים כדי לזכות לבן צדיק

וה' פקד את שרה פאשר אמו ויעש ה' לשרה פאשר דבר (כא. א)

ידועים דברי רש"י על הפסוק "כה תאמר לבית יעקב, ותגיד בני ישראל" (שמות יט. ג), שאמירה היא לשון רכה ודיבור הוא לשון קשה. והנה כאן נקט הכתוב בשתי הלשונות יחדיו. ולכאורה הוא פלא: האם ה' אמר או דיבר? תרץ החתם סופר, לעיל מספרת התורה, שכאשר נתעברה הגר מאברהם אבינו, החלה לבזות את שרה אימנו. ואמרו חז"ל שהיא לעגה על עקרותה, והיתה אומרת: שרה זו מאחזת עינים היא, אין תוכה כברה, והראיה, היא כבר שבעים שנה עקרה, ואילו אני רק נשאתי לאברהם וכבר הריתי! הלא ברור לכולנו ששרה אימנו היתה צדקת אמיתית, וא"כ, מדוע באמת היא היתה עקרה למעלה משבעים שנה, בעוד שהגר זכתה להריון מיד?

אומר החתם סופר, הבא ונראה מי נולד מאותו הריון של הגר: ישמעאל, אותו שהתורה מעידה עליו "והוא פרא אדם, ידו בכל ויד כל בו". וכי חכמה גדולה ללדת? אומר החתם סופר, השאלה היא את מי יולדים! את ישמעאל ללדת תיכף ומיד, מפני שזה דבר פשוט וקל. אבל כדי ללדת את יצחק אבינו "פחד יצחק", אחד מהאבות הקדושים, כדי להיות סבתא של משה רבינו, של הרמב"ם ושל כל בני ישראל לדורותיהם, יש צורך להמתין ולחכות שנים ארוכות, כדי לזכות ביצחק צריך לעבור כאבים: עשרות אלפי תפילות, טונות של דמעות, בקשות לאין ספור.

עתה מבאר החתם סופר, נבין פשרו של הפסוק: "וה' פקד את שרה פאשר אמו", בלשון רכה, שהרי זו הבטחה של ישועה ורחמים, "ויעש ה' לשרה פאשר דבר", כדי ששרה תוכל ללדת את יצחק גזר עליה הקב"ה שנים של יסורים והמתנה, ועל כן היתה בפקידה זו גם לשון קשה של דיבור.

ומתוך האור

הלכה: כיבוד אב ואם. אין לאב ממון, ויש כמה בנים וחתנים.

כתב הרמ"א (סימן רמ ס"ה): ואם יש לו בנים רבים מחשבים לפי ממון שלהם, ואם מקצתן עשירים ומקצתם עניים, מחייבים העשירים לבד. כתב הפסקים ו**תשובות** (אות כא): העולה מדברי הרמ"א, שאם לכולם יש ממון להתפרנס בו, צריכים להתחלק בשווה בהוצאות החזקת אביהם ואמם, אבל אם חלק מהבנים הם עניים, באופן שאם ישתתפו בהוצאות יצטרכו לחזור על הפתחים בשביל עצמם, בכה"ג מחייבים רק את מי שיש לו. ואם אחד מהבנים נתן יותר מחלקו, ויכול להוכיח את הוצאותיו על פי עדים, ייפרע מהירושה לאחר מיתת אביו. וגם החתנים חייבים להשתתף חלק כחלק, ויש מי שכתב שאינם מחויבים כמו הבנים אלא פחות מהם.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: כשיש מזל, השכל מיותר

ספר "שמחלה"

חקירה: תפילת מוסף

במקום קרבן מוסף, או שחיובה נובעת מקדושת היום, כשחרית ומנחה. (ורק אסמכיהו אקרבנות) (משנת יעבץ או"ח ד' ד"ה הרי מבואר)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: פסוק מפורש

עם הארץ אחד, שהתפאר תמיד בבקיאותו ובידענותו הרבה בתורה, נשאל פעם לפשר המנהג המקובל, להביא מת לקבורה ביום קבורתו. עיין אותו 'למדן' בסידור התפילה, יגע ומצא: הרי הפסוק מפורש הוא בתפילת שחרית: תצא רוחו, ישוב לאדמתו ביום ההוא.

ספר "חזק וחלק" חלק ב' (דף סז)

מזל טוב ליום הולדת של בני אליאב נ"י

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאט. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

הגידון בין אברהם ושרה, על כבוד שמים ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה... וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו (כא. י-יא)

בתוספתא (סוטה פרק ה): אמרה לו גרש האמה הזאת ואת בנה מלמד שהייתה שרה אימנו רואה ישמעאל בנה צד חגבים ומעלה ומקטיר לעבודה זרה. אמרה: שמא ילמד יצחק בני כך, וילך ויעבוד כך ונמצא שם שמים מתחלל בדבר. חששה של שרה שיצחק יתקלקל ויעבוד ע"ז, זו לא היתה בעיניה מספיק טענה. הבעיה הגדולה שלה היתה: "ונמצא שם שמים מתחלל", יהיה חילול ה' בכך, וזה סיבה מספיקה לגרש את האמה ואת בנה. אמר לה אברהם: לאחר שזכין לו לאדם, חבין לו. אחר שעשינוה מלכה, והכנסנוה לגדולה זו נטרדנו מתוך בתינו? מה הבריות אומרות עלינו? לא נמצא שם שמים מתחלל בדבר? גם לאברהם, כמו לשרה אשתו, רק מהחילול ה' שיצא מהמעשה, טענה אחרת אין להם. אמרה לו: הואיל ואתה אומר חילול שמים בדבר, ואני אומרת חילול שמים בדבר זה, יכריע המקום בין דברי לדבריך, הכריע המקום בין דבריה לדבריו, שנאמר "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה", הקב"ה הכריע ששרה צודקת. כל הדיון בן אברהם ושרה היה אך ורק על כבוד שמים. חוץ מכבוד שמים אין כלום!

ספר "יחי ראובן"

וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת (כב.)

מה באה התורה לספר לנו ששלח ידו? ודאי הוא, כשרוצה אדם ליטול משהוא עליו לשלוח את ידו? ברם, גופו של אברהם אבינו היה כ"כ מקודש, עד שהיו אבריו רצים מעצמם לעשות את רצון הבורא, ואם נזדמנה לו פעולה, שהיא נגד רצון הבורא, אזי היתה עצלות יתירה יורדת על אבריו, עד שלא היה יכול לעשותה, וכך היה יודע מה עליו לעשות ומה אין עליו לעשות. כשאמר האלוקים לאברהם: "קח נא את בנך", מיד נעשו רגליו קלות כאיילות והיה הולך את כל הדרך בשמחה ובזריזות. אך עתה, כשביקש ליטול את המאכלת, לשחוט את בנו, הרגיש חולשה וכבדות בידו, שכן באמת לא היה רצון האלוקים שישחוט אותו. אבל אברהם, שעדיין לא ידע זאת, החל ליבו נוקפו: אהה! משמע איפוא, שעוד לא התחלתי כלל לעבוד את השם יתברך, כל עבודתי היתה לפי סימן זה של אברי הגוף, והנה כאן, אע"פ שמצוה מפורשת היא שציווני השם יתברך, בכל זאת אין ידי רוצה לעשותה, ונמצא שכל חיי הייתי מרמה את עצמי. נשא אברהם את קולו בבכי והתאמץ בכל כוחותיו לשלוח את ידו כדי שתיטול על כורחה את המאכלת. משראה השם יתברך את גודל צדקתו, הרגיע אותו ואמר: אל יפול רוחך, נכון היה סימנך. "אל תשלח ידך אל הנער", אמנם כל כוונתי היתה רק שתעלהו על המזבח, אבל לא שתשחטהו, וידך יודעת אל נכון מהו רצוני.

מענה של תורה

